

Atatürküň iň soňky günü

Category: Kitapcy, Taryhda şu gün

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Atatürküň iň soňky günü ATATÜRKÜŇ IŇ SOŇKY GÜNI

Doganlyk türk halkyny imperialist basybalyjylardan halas edip, alty asyrlyk Osmanly türkmen döwletiniň küllerinden täze Türkiýe döwletini guran Mustapa Kemal Atatürk mundan tegelek segsen ýyl öň, 1938-nji ýylyň 10-njy noýabr günü bakyýete göç etdi.

Dünýä taryhynda ömrüne we bitiren işlerine bagyşlanyp kitap ýazylan Mustapa Kemal Paşa ýaly başga döwlet işgäri we serkerde az-azdyr.

Taryh sahypalaryna siňen iň soňky türkmen imperiýasynyň görnükli harby serkerdesi bolan Mustapa Kemal Gazy paşa (ol özüne "Gazy paşa" diýilse gowy görýän eken) barada ýazylan kitaplaryň biri-de, Jewat Şenolyň "Atatürküň iň soňky 100 günü" atly kitabydyr.

Kitabyň arka sahabynda şeýle jümleler bar (terjime etmezden berýäris):

"Atatürk daha önce de bazı rahatsızlıklar geçirmiştir. Ancak onu esas sarsan, sonunda onu ölüme kadar götürecek olan bir karaciğer rahatsızlığı olan "siroz"dur. Ama sirozun başlangıcını doktorlar 1936 yılına kadar götürürler. Çünkü halsizlik ve yorgunluk Atatürk'te o yıllarda görülmeye başlar. Hastalığın gerçek belirtileri 1937'de ortaya çıkar. Gittikçe sıklaşan burun kanamalarını, vücutta kaşıntılar izler. Ne var ki, bu kaşıntılar değişik nedenlere bağlanır, hatta 1937 sonbaharında karıncaların bastığı Çankaya Köşkü'nde yoğun bir karınca savaşı bile yapılır. Doktorlar, Atatürk'teki belirtileri görmelerine rağmen doğru teşhis koyamazlar ve hastalığın ilerlemesine neden olurlar. 11 Kasım 1923'te Çankaya'da öğle yemeğinden sonra göğsünde ve sol kolunda ağrı hisseden Gazi'yi ve eşi Latife Hanım'ı orada tesadüfen bulunan Dr. Refik Saydam tedavi etmiş ve Atatürk'ün krizi atlatmasını

sağlamıştı. Cumhurbaşkanı iki gün sonra, 13 Kasım 1923'te bir kriz daha geçirince, Prof. Dr. Neşet Ömer, Ankara'ya çağrılmış ve Atatürk ile Latife Hanım'ı tedavi etmiştir. İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Neşet Ömer (İrdelp) rahatsızlığın çok çalışmaktan, yorgunluktan kaynaklandığını, alkolü, tütünü, kahveyi azaltması, dinlenmesi gerektiğini, bu dinlenmenin Akdeniz sahillerinde yerine getirilmesinin iyi olacağını ifade etmişti. 28 Mart 1938'de, Ankara'ya gelen Dr. Fissenger, Atatürk'ü muayene eden ve karın kısmında az miktarda da olsa su toplandığını belirtti. Dr. Asım Aral ve Neşet Ömer beylere durumu açıkladı ve hastanın istirahat etmesini önerdi. Dr. Asım ifadesine göre Türk doktorları, Atatürk'ten çekindikleri için her şeyi olduğu gibi Atatürk'e söyleyemiyorlardı. 30 Mart 1938'de, Atatürk'ün sıhhatinin endişe verici olmadığı ve bir buçuk ay istirahat edeceği açıklandı. 8 Haziran 1938'de, Prof. Dr. Fissenger tekrar Türkiye'ye gelip, İstanbul'da Savarona Yatı'nda Atatürk'ü muayene etti ve 10 Haziran 1938'de gerekli direktifleri verdikten sonra ayrıldı. Atatürk bu rahatsızlığı arasında Hatay sorunu ile çok ilgilenir. Hatta 19 Mayıs 1938'de hasta hasta Mersin'e, İskenderun'a gider. Adana'da güneş altında Türk ordusunun geçit törenini izler. Atatürk, Mersin dönüşü Ankara'ya uğrar. Ankara'da fazla kalmaz, 27 Mayıs günü İstanbul'a gider. Dr. Reşat Belger'in ifade ettiği üzere, Atatürk'ün hafızasında bir zayıflama olmamıştır. Oysa bunun tersini ortaya atanlar vardı. Ancak, durumu iyi değildi ve Fissenger de durumu iyi görmüyordu. Eylül sonlarına doğru Atatürk'te kımıldayacak hâl kalmamıştı. Hâlsizliğinden sigarayı parmaklarının arasında tutamıyordu. Atatürk, ilk kez ağır komaya, 16 Ekim 1938'de girdi.

(Tanıtım Bülteninden)

* * *

Awtory: Jewat ŞENOL.

Kitabyň ady: "Atatürk'ün son 100 günü"

Sahypa sany: 232

Neşir edilen ýyly: 2012

Dili: türkçe

Neşirýat: "Yılmaz Basım" Taryhda şu gün